

Afbeelding: de Emmaüsgangers door Franz Hazelzet

Dierbare zusters en broeders,

Op de valreep van 2022 hebben wij, Nederlandse Passionisten, na er 100 jaar gewoond te hebben, ons moederhuis in Haastrecht verkocht en verlaten. De gemeenschap heeft als gemeenschap een nieuw onderkomen gevonden en dat is een zegen. Het kon in feite niet anders en deze overgang betekent ook een nieuw begin, maar het afstand doen van thuis, van eigen huis en parochie en van het ingebed zijn in de vertrouwde omgeving met vertrouwde mensen is een grote stap en het voelt wel als een verlies.

Veel religieuzen in Nederland hebben een soortgelijk proces meegemaakt en maken het mee ten gevolge van het kleiner en ouder worden van hun gemeenschap. Ook al kun je dankbaar terugkijken op wat je hebt gedaan en betekend, ook al zie je dat in andere landen waar leden van je eigen provincie hebben gewerkt, de geloofsgemeenschap groeit en bloeit, het is moeilijk om dat wat je geleefd hebt los te laten en te zien dat het hier in afgeslankte vorm of op een andere manier of niet doorgaat.

Tijd van hoop

We maken grote veranderingen door: in het religieuze leven, in de bredere Kerk, in de Nederlandse maatschappij en heel de wereld. Deze gaan gepaard met spanningen en allerlei crises, zelfs een oorlog binnen Europa.

Te midden van dit alles stemt het mij hoopvol dat paus Franciscus, in 2021 in de Kerk in haar volle breedte een synodaal proces heeft geïnitieerd. Het doel ervan is om als volk van God te groeien en sterker te worden qua gemeenschap, participatie en missie. De bedoeling is om open te luisteren naar elkaar, wat ons beweegt en bezorgt, en zo te ontdekken hoe de Heilige Geest vandaag tot ons spreekt. In dit proces van dialoog ontdekken we – opnieuw – dat wij Gods volk zijn en als zodanig samen onderweg: met elkaar en met heel de mensheid, met heel de schepping. Zo realiseren wij ons dat we geroepen zijn om een luisterende Kerk, te zijn.

Het is heel mooi om te zien dat waar gehoor gegeven wordt aan de oproep van onze Paus, er een leven gevende dynamiek ontstaat: geloofsverdieping die gepaard gaat met nieuwe energie en enthousiasme.

Als pelgrims in verbondenheid onderweg

Voor velen is dit synodale proces echter onwennig, zeker als je geleerd hebt dat de deugd van gehoorzaamheid inhoudt dat je gewoon moet doen wat er van hogerhand gezegd wordt. De stem van “gewone gelovigen” was dikwijls een uiting van onvrede en protest. Daarom is menigeen huiverig; niemand zit te wachten op een nieuwe polarisatie. Maar als we inderdaad geloven dat de Geest gegeven is aan een ieder die gedoopt is, worden we er in de Kerk wel toe gebracht om met aandacht en vertrouwen te luisteren naar elkaar: kunnen wij in wat de ander zegt de stem van de Ander herkennen? Zo is dit synodale proces een leerschool voor alle gedoopten, wereldwijd.

Als pelgrims samen onderweg. Het klinkt mooi, maar gaandeweg zien we dat dit soms ook lastig is, omdat kwesties op tafel komen die gevoelig liggen en op gespannen voet staan met de bestaande structuren en leer. In Praag, waar in februari de afgevaardigden van alle 39 Bisschoppenconferenties in het kader van het Synodale Proces samen waren, werden deze benoemd: uiteenlopende geluiden vanuit heel de breedte van de geloofsgemeenschap die de Kerk is. Duidelijk werd, om te beginnen, dat vele gelovigen zich niet gehoord voelen. Met name werden genoemd vrouwen, LHBTQIA+ personen, jongeren, mensen die arm zijn, gehandicapt, langdurig ziek, vluchtelingen en andere migranten, gescheiden mensen, hertrouwde mensen, verslaafden en slachtoffers van misbruik. Hierdoor voelen velen zich in de Kerk niet goed thuis.

Vertrouwdheid van religieuzen met synodaliteit

Het lijkt misschien alsof dit Synodale Proces iets nieuws is in de Kerk. Sommigen verwarren haar daardoor met democratie, “meeste stemmen gelden”. Anderen zien haar als aanval op de hiërarchische structuur van de katholieke Kerk. Maar religieuzen herkennen synodaliteit als een wezenlijk deel van hun leven en dus als een wezenlijk onderdeel van onze Kerk.

Wij spreken uit ervaring, want in een orde/congregatie draagt elk lid een eigen verantwoordelijkheid, op basis van ons doopsel en de religieuze geloften. Op formele momenten, zoals kapittels, en in persoonlijke ontmoetingen proberen we daarom met een open houding te luisteren naar wat er leeft in de gemeenschap. Het valt lang niet altijd mee

om echt te horen wat “die lastige” medebroeder of -zuster zegt. Maar gaandeweg leren we om in datgene wat over en weer gezegd wordt, ook de stem van God te verstaan en de inspiratie en wijsheid van Gods Heilige Geest te ontdekken en ondanks van alles samen van harte een religieuze gemeenschap te vormen. Van oversten wordt een dienend leiderschap gevraagd: leiding geven in dienstbaarheid aan het grotere geheel. Maar hopelijk stelt een iedere religieus/-ze zich de vraag: Wat wordt er van *mij* gevraagd?

Het samen bidden en vieren, samen werken en samen studeren verbindt ons en maakt ons gevoeliger voor de werkzaamheid van de Geest te midden van ons.

Synodaliteit hoort bij ons samen katholieke Kerk zijn

Religieuzen hebben geen monopolie op synodaliteit. In de vroege Kerk werden regelmatig concilies en synodes georganiseerd om kwesties te bespreken. Tijdens het Tweede Vaticaans Concilie is dit aspect van ons samen Kerk zijn herontdekt en zijn er – ook in Nederland – pogingen geweest om die synodaliteit concreet vorm te geven.

In Handelingen 15 lezen we hoe dit er bij de apostelen aan toeging. Maar evenzo kunnen we de geest van synodaliteit in het Paasverhaal van de Emmaüsgangers ontwaren.

Wat mij opvalt, is dat deze twee leerlingen van Jezus onderweg met elkaar in gesprek zijn. Zij hebben een openheid om te luisteren naar elkaar: wat zij hebben gezien, hoe zij het beleefd hebben en erop terugkijken. Zij zijn teleurgesteld, gedesillusioneerd. Het is dáár, in dat gesprek van de hopelozen, dat Jezus zich bij hen aansluit. De Heer Zelf, de Gekruisigde en Verrezene, wil zich laten ontmoeten waar mensen onderweg delen wat hen beweegt en wat het hun doet. Geduldig loopt Hij met hen mee, ook al gaan zij, zozegd, de verkeerde kant op. Hij mengt zich in het gesprek en Hij luistert. Pas als Hij met hen aan tafel is, het brood neemt, zegent en breekt, valt alles op zijn plaats. Zij herkennen Hem. Onmiddellijk keren zij terug naar de stad waar de andere leerlingen samen zijn (Lukas 24,13-35).

Dit verhaal is mede zo geliefd omdat wij onszelf in dit verhaal herkennen. Zo is dit verhaal ook geschreven, want de ene Emmaüsganger heet Kléopas, terwijl we van de andere leerling niets weten. Een ieder van ons kan zich met diegene identificeren.

Geloofwaardig

Als gedoopten worden we opgeroepen om ons niet op te sluiten in onszelf en niet bang te zijn, maar ons te openen voor anderen. Als wij zusterlijk en broederlijk delen met elkaar wat ons is toevertrouwd en ons gelovig beweegt, als wij samen met hen die “anders” zijn blijven vieren, leren en werken, mogen we ontdekken hoe de Geest ons samenbrengt en leidt. In dialoog onderweg, luisterend naar elkaar, mogen we ons realiseren dat het Christus zelf is die met ons gaat.

Zo sterkt synodaliteit ons als gelovig zoekende mensen en worden we voor de wereld geloofwaardige getuigen van het Evangelie.

Mede namens de andere leden van het dagelijks bestuur: Zalig Pasen!

Pater Dr. Mark-Robin Hoogland C.P.,

Voorzitter van de Konferentie van de in Nederland woonachtige Religieuzen (KNR)